

Lui ARAQON

(Fransa)

DÜNYANIN ƏN GÖZƏL EŞQ HEKAYƏSİ

Riçard Kiplinqin “Dünyanın ən gözəl eşq hekayəsi” adlı bir hekayəsi var. Bu hekayəyə qoyulan adın mənə etdiyi təsiri heç bir zaman unutmamam. Mən hələ 12 yaşında olarkən “Merkur defans” nəşriyyatında çap olunan “Dünyanın ən gözəl eşq hekayəsi” adlı bir kitab keçmişdi əlimə. Bu kitabı adı verilən hekayə kitabım lap əvvəldə yer almışdı. Amma o hekayəni oxumağa hələ başlamamışdım. Bütün kitabı oxuduqdan sonra bir az əvvəl bəhs etdiyim hekayəni ən sonda oxudum. Çünki adın bir aldadıcı olduğunu və bu kitabın dünyanın ən gözəl hekayəsi olmadığını bilirdim. Və əslində, bu hekayə öz adına heç də uyğun gəlmirdi. Və buna görə, indi də Kiplinqi bağışlaya bilmirəm.

“Cəmilə” haqqında düşüncələrimi yazmağa başlayarkən, nə qədər tərəddüd içində olsam da, amma deyə bilərəm ki, bu əsər mənim üçün dünyanın ən gözəl eşq hekayəsidir. Bax, buna görə də boş vaxtımın olub-olmadığını düşünmədən bütün işlərimi bir kənara qoyub, özümə vaxt ayırdım və bu hekayəni tərcümə etdim. Dünyanın eşq haqqında ən gözəl hekayəsi çapa hazır bir vəziyyətdə əlimdə idi. Bunu söyləməkdən qürur duyuram. Onsuz da bundan başqa hər hansı bir pafoslu söz də demək istəmirəm. Bu hekayə haqqında kitabın üz qabığına bir-iki bəzi adi sözlər yazıb, altına imzamı atsam da olardı. Fəqət, mən “Dünyanın eşqi anladan ən gözəl hekayəsi” deyə bir neçə söz yazıb, bununla heç də kifayətlənə bilməyəcəyimi anladım.

Bu hekayə ilə mən rus dilində “Noviy Mir” dərgisinin 1958-ci il avqust sayında dərc edilərkən tanış oldum. Amma müəllif haqqında heç bir şey bilmirdim. Dərhal onun haqqında araşdırma apardım. Amma Çingiz Aytmatov barəsində mənə göndərilən bilgiler çox az idi. Anladım ki, o, ədəbiyyat dünyasına yeni gələn gənclərdənmiş. Yazıçı Çingiz Aytmatov 12 dekabr, 1928-ci ildə doğulmuşdu. “Cəmilə”ni çap etdirdiyi zaman, onun heç 30 yaşı da yox idi.

Hüqo ilə Volterin doğulduğu məkanda neçə krallar və çevrililər görən Parisdə mən “Cəmilə”ni oxudum... Bax, o an Verter ilə Veronikanın, Antonio ilə Kleopatrının, ya da Manon Leskautun mənim gözümdə heç bir dəyəri qalmadı. Və yenə də o an Romeo ilə Culyettanın, Paolo ilə Françeskanın, Ernan ilə Danyarsonun xəyallarını gözlərimin önündən bir anda silinib getdi. Çünki mən Daniyar və Cəmiləylə qarşılaşdım və onlarla bərabər İkinci Dünya savaşının 3-cü ilinə, 1943-cü ilin bir avqust ayına, gözəl bir gecəyə yenidən dönüb orada Kurkoro çayına, əkin yüklü arabalara və digər ikisinin hekayəsini bizlərə nəql edən Seyid adında yeniyetmənin yanına getdim.

Qırğız xalqı haqqında – Çin, Tacikistan və Qazaxıstan arasında qalan bu ölkə haqqında nələri bilirik? “Cəmilə”ni oxuyarkən, tanış olduğumuz yerlər Orta Asiyanın harasında yerləşir görəsən?

“Cəmilə”nin insanı heyretə salan ən mənalı yeri isə bizə tanımadığımız, hələ də köçəri həyat sürən, amma bir tərəfdən Sovet dövrünü, onun gətirdiyi yenilikləri can-dildən qəbul edən bir ölkənin qadın və kişilərinin sürükləri həyat haqqında bilgiləri onların özlərindən öyrənməyimizdir. Hekayədə özünəxas olayların baş verməsi heyretləndirici bir təbiiliyə yönəlir. Təəssüf ki, bu önəmli xüsusiyyət bizim çağdaş ədəbiyyatımıza, reportaj təsiri bağışlayan bir çox əsərlərimizə xas deyil.

Fəqət, Kurkoro çayı boyunda, Çin ilə Tacikistan arasındakı o kiçik ölkədə yaşayan gənc adam elə gözəl danışır, hadisələri elə gözəl təsvir edir ki, bizə düşən tək bircə şey var: axıra qədər susmaq və dinləmək.

Louis Aragon

THE BEST LOVE STORY IN THE WORLD

SUMMARY

Prominent French writer Louis Aragon has a great role in the recognition of Chingiz Aitmatov as a writer in the world. Louis Aragon read the narrative “Jamila” by Chingiz Aitmatov in Russian and influenced. He translated this work into French and wrote foreword to the work titled “The best love story in the world”.

Presented article is the translation of the foreword by Louis Aragon into Azerbaijani.

Луи Арагон

САМАЯ КРАСИВАЯ ИСТОРИЯ ЛЮБВИ НА ЗЕМЛЕ

РЕЗЮМЕ

Во всемирном признании Чингиза Айтматова как писателя значительную роль сыграл знаменитый французский писатель Луи Арагон. Он ощутил воздействие повести Чингиза Айтматова «Джамиля», прочитав её на русском языке. Луи Арагон перевёл повесть «Джамиля» на французский язык и написал предисловие к ней под названием «Самая красивая история любви на земле».

Представленная статья являет собой перевод этого предисловия Луи Арагона на азербайджанский язык.